

vite longioris opinione desiderioque poterit. Id ipsum B. Job multis aliis locis inculcat, ut ferè tantum in eam rem à Deo afflatus esse videatur; plurimam enim sunt apud eum picture elegantes bono in lumine collocata, ad hanc figuram vite humane celeritatemque exprimendam, trecenta visuntur apud illum imagines, emblemata illustra magno iudicio excogitata, quorum usum vel saltem unum in eorum mentibus inhaereret, qui toti in procurationem vite longioris intendunt, et seram beatissimamque senectatem sibi somniant.

VERS. 27. — CUM DIXERO : NEQUAquam ita loquar, commuto faciem meam, et dolore torqueor (1). In principio capitis precedentis arguerat Baldad Jobum, quod verba ejus dolore et nimia amaritudine plena essent, eò quod sapius statim se moriturum dixisset : *Usquequo, inquit, loqueris talia, et spiritus multiplex sermones oris tui?* Ad hoc nunc respondet Job dicens : Si ad sermones meos, quos acrimonia plenos esse dixisti, perspexero, et juxta consilium tuum, o Baldad, staturo nequaquam ita loqui, nec amare plangere, sed tristem tetricamque vultum meum depenere, animumque resumere, vereor ne in hoc operam ludam, et in vanum sic meos singulos comprimam; tunc enim magis torqueor, ita ut vultus etiam meus immutetur, quia levamen est miseris posse flere. Nam in dolore excitatur spiritus vehemens in precordiis, qui si comprimatur, intus angustiam et dolorem non mediocriter auget. Hinc familiare est iis qui graviter afficiuntur verba gemituum et querimoniarum plena proferre, ut mororem exhibent suum. Invaletis quippe, animumque pejus exasperat cohibitus moror, non secus ac humor noxius, qui è corpore pellendus sit. Est tamen prudentis et constantis animi dolorem interdum dissimulare, aut saltem externo signo non prodere, præsertim si quis familiam alat, aut cum potestate aliis præsist, ne dolore suo aliis dolori sit, quandoquidem ita ferè natura comparatum est, ut superiorum vultus subditorum imprimat et informet animos, et quos habet sensus ad aliorum pectora transmittat. Quare Job quoad poterat dolorem suum non raro supprimebat.

VERS. 28. — VEREBAR OMNIA OPERA MEA, SCIENS QUOD NON PARCERES DELINQUENTI. Nihil excipit qui dicit omnia. In omni loco, de die, de nocte, quicquid ageret diceret, aut intimi animi cogitatione reputaret, verbar, inquit, omnia opera mea. Quid est vereri? Scilicet timere, ut non parceres delinquenti. Ubi expendit hoc verbum omnia, quia perfectio oritur ex causa integrâ. Nam si quis offendat in uno, factus est omnium reus, Jac. 2, 10.

Sed quâ via quæve semita potuit ingredi timor in cordalis justî, qui ad fastidium perfectionis caput exerebat, quique ad cumulum bonorum operum jam pervenerat, qui holocaustis multiplicibus Deum placare studuit, qui affectum commiserationis exerevit, qui ministerium pietatis impendit, qui humilitatis cultum medullis tenuit, qui beneficia largitatis expendit, quique ad virtutis metam curvens per excellentiorem viam charitatis etiam inimicos dilexit? Quid ergo vir sanctus sua opera verebatur, qui illa semper exhibuit, ex quibus placari Deus erga iniquitates solet? Quid ergo est, quod intra opera faciens, hæc ipsa etiam veretur parens, cum dicit: *Verebar omnia opera mea?*

VERS. 27. — CUM DIXERO : NEQUAquam ita loquar, commuto faciem meam, et dolore torqueor (1). In principio capitis precedentis arguerat Baldad Jobum, quod verba ejus dolore et nimia amaritudine plena essent, eò quod sapius statim se moriturum dixisset : *Usquequo, inquit, loqueris talia, et spiritus multiplex sermones oris tui?* Ad hoc nunc respondet Job dicens : Si ad sermones meos, quos acrimonia plenos esse dixisti, perspexero, et juxta consilium tuum, o Baldad, staturo nequaquam ita loqui, nec amare plangere, sed tristem tetricamque vultum meum depenere, animumque resumere, vereor ne in hoc operam ludam, et in vanum sic meos singulos comprimam; tunc enim magis torqueor, ita ut vultus etiam meus immutetur, quia levamen est miseris posse flere. Nam in dolore excitatur spiritus vehemens in precordiis, qui si comprimatur, intus angustiam et dolorem non mediocriter auget. Hinc familiare est iis qui graviter afficiuntur verba gemituum et querimoniarum plena proferre, ut mororem exhibent suum. Invaletis quippe, animumque pejus exasperat cohibitus moror, non secus ac humor noxius, qui è corpore pellendus sit. Est tamen prudentis et constantis animi dolorem interdum dissimulare, aut saltem externo signo non prodere, præsertim si quis familiam alat, aut cum potestate aliis præsist, ne dolore suo aliis dolori sit, quandoquidem ita ferè natura comparatum est, ut superiorum vultus subditorum imprimat et informet animos, et quos habet sensus ad aliorum pectora transmittat. Quare Job quoad poterat dolorem suum non raro supprimebat.

VERS. 28. — VEREBAR OMNIA OPERA MEA, SCIENS QUOD NON PARCERES DELINQUENTI. Nihil excipit qui dicit omnia. In omni loco, de die, de nocte, quicquid ageret diceret, aut intimi animi cogitatione reputaret, verbar, inquit, omnia opera mea. Quid est vereri? Scilicet timere, ut non parceres delinquenti. Ubi expendit hoc verbum omnia, quia perfectio oritur ex causa integrâ. Nam si quis offendat in uno, factus est omnium reus, Jac. 2, 10.

Sed quâ via quæve semita potuit ingredi timor in cordalis justî, qui ad fastidium perfectionis caput exerebat, quique ad cumulum bonorum operum jam pervenerat, qui holocaustis multiplicibus Deum placare studuit, qui affectum commiserationis exerevit, qui ministerium pietatis impendit, qui humilitatis cultum medullis tenuit, qui beneficia largitatis expendit, quique ad virtutis metam curvens per excellentiorem viam charitatis etiam inimicos dilexit? Quid ergo vir sanctus sua opera verebatur, qui illa semper exhibuit, ex quibus placari Deus erga iniquitates solet? Quid ergo est, quod intra opera faciens, hæc ipsa etiam veretur parens, cum dicit: *Verebar omnia opera mea?*

(1) Quam me ipse solari instituo, si apud me propius mei doloris obivisci, et refocillari, subeant animo dolores mei, à quibus scio me non liberatum iri. *וְיִשְׁכַּח מִי דִּמְיוֹנִי וְיִשְׁכַּח מִי דִּמְיוֹנִי וְיִשְׁכַּח מִי דִּמְיוֹנִי* dimittam vultum meum scil. tristem et mestum, quo sensu *וְיִשְׁכַּח מִי דִּמְיוֹנִי* 1 Sam. 1, 18, occurrit. De verbo *וְיִשְׁכַּח* conf. not. ad Ps. 39, 14. — *וְיִשְׁכַּח מִי דִּמְיוֹנִי* horreo immiserationem dolorem meorum, veluti agnino facto denud in me irruentium, meque omni sua violentia obruentium. Novi enim, quod non tanquam innocens me puram et immemnem reddes ab illis doloribus, sed tanquam improbum me alliges sine modo. In verbo *וְיִשְׁכַּח* respiciat vis gemina vocabuli *וְיִשְׁכַּח* immisus à culpa, insons, et immisus à peccati, inanis. (Rosenmüller.)

pluaginta exposuere disertius : *Χειρὸν πᾶν τοῦ πεινῶν* omnibus artibus commoneor, ut non levem inanemque fuisse metum intelligamus. Subdit rationem ad commendandum unumquemque meo iudicio potentissimam, quod sciret oculum illum magnum atque luminosum æterni iudicis arbitrio mundi in omnia intentum, et singula que fiunt et dicuntur aures lance expendere, et acerbis, quam humana mens cogitando consequi possit, scelus puniaturum. Hæc illes et pura mentis cognitio cautum in omnibus et sollicitum pavidumque effiebat. Inde constantia in adversis et demissi animi humilitas, et invictus in Deum amor, et alia magnæ et egregiæ virtutes effluerunt. Hic Dei timor illum in sterquilino honoratum, in acerbis doloribus quietum, in honorum exspoliatione contentum, in amicorum despicientia humanum, in uxoris contumeliam fortem et generosum reddidit; hoc timor munus et cataphractis stetit in acie contra Satanam, illiusque dolos, vini, crudelitatem innocentis animi tolerantia et demissione superavit.

Paria prope de aliis magnis viris dici possunt, quorum vita moreque divinis litterarum monumentis commendantur, in quibus sanctus hic metus semper eluxit. Et verè mihi videor esse dicturus, timorem Dei dotem esse christiane fidei, quam singulari omnes affectus exambire debent. Sapienter enim illud Tertullianus lib. de Idololatria cap. ult. : Inter scopulos, inquit, et sinus vellicata spiritui Dei fides navigat, tuta est cauta, secura si attonita. Hoc ergo timore quasi gubernaculo sic dirigitur vita justi ad instar navis, ut nullum unquam tempestas possit naufragium, nullum pavere malum, ac tempestatem culpe trepidare nullam, peccatque nullum expavescere naufragium, sed inter prospera et adversa semper ad salutis portum proram dirigat, dum navarchum habet timorem, timorem quidem, sed tutum, cum ex sententiâ S. Augustini lib. 4, cap. 1 de Symbolo ad Catechumenos, sit *pavor ipse omni securitate appetendus*. Nam pavoris prætio secura redditur anima navis.

Tali utebatur gubernaculo justus Job, et de tali regione gloriabatur, cum assererat : *Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti*. Ubi expendit hoc verbum omnia, quia perfectio oritur ex causa integrâ. Nam si quis offendat in uno, factus est omnium reus, Jac. 2, 10.

Sed quâ via quæve semita potuit ingredi timor in cordalis justî, qui ad fastidium perfectionis caput exerebat, quique ad cumulum bonorum operum jam pervenerat, qui holocaustis multiplicibus Deum placare studuit, qui affectum commiserationis exerevit, qui ministerium pietatis impendit, qui humilitatis cultum medullis tenuit, qui beneficia largitatis expendit, quique ad virtutis metam curvens per excellentiorem viam charitatis etiam inimicos dilexit? Quid ergo vir sanctus sua opera verebatur, qui illa semper exhibuit, ex quibus placari Deus erga iniquitates solet? Quid ergo est, quod intra opera faciens, hæc ipsa etiam veretur parens, cum dicit: *Verebar omnia opera mea?*

Consultatur oraculum S. Gregorii Magni, Pontificis Maximi, lib. 9 Moral. cap. 17, alias 28, quod etiam sanctis pavorem inentere videtur, dum clarè demonstrat de bonis quoque operibus esse timendum; sic enim ait : *Si placere Deo verè iter cupimus, postquam perversa subegimus, ipsa in nobis etiam bona gesta timeamus.* Et jure quidem meritisimo; quis enim non pavebit? quis non formidabit, dum de celo Deus vel auditum faciet, vel jaculabitur iudicium sitintonans : *Cum accipero tempus, ego justitias iudicabo*. Quis non repetet cum Hugone ibidem : *Terribile verbum est, quod non tantum peccato iudicabit, sed et justitias, id est, bona opera examinabit?* Prudenter ergo S. Gregorius loco supra citato addit : *Sancti omnino quod agunt metunt; illi considerant antequam iudicem stabunt, considerant prava quam districte iudicet, et bona opera quam subtiliter pensent.* Revocatur ad trutinam ultima verba : *Dona opera quam subtiliter penset;* et ad memoriam revocetur differentia inter stateram, quæ fœnum et hinc lanceam, quæ ponderatur aurum : in illo perpenduntur et libra; in hoc magni sunt etiam scrupuli et dragma. Eadem diversâ lego vel in statera penduntur iniqua opera, quæ fœnum sunt, sed quæ justitias in fronte portant bestie ac mali publici characterem. At bona opera quasi aurum subtili librâ tam subtiliter pensantur, ut intentionis dragma, finis grana, cogitationis atomi et punticuli etiam ratio sine aestimantur, ut si ob vanam et nullius momenti gloriam facta sint, obli ipsam dammentur. Merito igitur verebatur justus Job, ut Nicolaus de Lyra ad hunc locum insonat, *ne esset tibi aliquid injustum. Modus enim hominis diligenter suum innocentiam custodientes est semper timere, ut ne aliquid injustum faciat.* O terque quaterque beatus, justus, qui duos habet innocentis vite custodes, timorem hinc, inde amorem! Nam, ut S. Hieronymus, à Bedâ in Scythiis cap. 12, de timore, citatus, ait, *nulla res nos servat ab omni peccato immunes, nisi timor supplicii et amor Dei.*

Sed quomodo Job verè hoc dicere potuit, sciens quod non parceres delinquenti? Si enim delinquenti non parcerit, quis unquam ab æterna morte eripuerit, cum à delicto nemo mundus reperitur? Si delinquenti non parcerit, quomodo dicitur, Rom. 5, 25 : *Omnes peccaverunt, et egent gloria Dei?* Si delinquenti non parcerit, quomodo nos Praecursor hortatur : *Pœnitentiam agite, appropriavit enim regnum caelorum?* Sed certe aliud est non parcerere delinquenti, et aliud non parcerere poenitenti; illi jure non parcerit; huic autem indulgentia non denegatur. Non est mea solutio, sed oraculum Pontificis loco superioris citato sic statuentis : *« Non poenitenti parceret delinquenti non parceret? Quia cum delicta plangimus, nequaquam tamen delinquentes sumus. Delinquenti ergo Dominus nequaquam parci, quia delictum sine ultione non deserit; aut enim ipse aut homo poenitentis punit. Nequaquam igitur peccato parcerit, quia nullatenus sine vindictâ laxatur.*

